

2. Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів: Закон України від 08 липня 2011 року №3673-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3673-17#Text>

3. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань: Закон України від 3 листопада 2015 року №743-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19#Text>

4. Дисциплінарні правила Української асоціації футболу. URL: https://uaf.ua/files/biblioteka/referee/docs/Дисциплінарні_правила_УАФ.pdf

Зеліско А.В.

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

РЕАЛІЗАЦІЯ УЧАСНИКАМИ ТОВ ПРАВА НА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

39

Якщо вести мову про вплив воєнного стану на здійснення своїх прав учасниками товариств з обмеженою відповідальністю, то потрібно враховувати комплексний характер цих корпоративних прав. Безумовно, що основний інтерес для учасника становить саме майнові права, розглянуті вище, однак ними зміст корпоративних прав не вичерпується. Означені майнові права неможливі без сукупності немайнових прав, на кшталт права на участь в управлінні діяльністю товариства, отримання інформації про діяльність товариства. Вказані права реалізуються безпосередньо шляхом участі у загальних зборах і голосуванні на них з порядку денного, шляхом участі у органах управління, наприклад, наглядовій раді, а також шляхом взаємодії із органами управління (зокрема, звернення до виконавчого органу для отримання інформації про діяльність товариства). Варто зазначити, що безпосередній вплив на здійснення учасниками такого роду прав здійснюється в силу об'єктивних обставин, як-от: зміна місця знаходження товариства; неможливість учасника бути особисто на загальних зборах в силу перебування за кордоном; неможливості провести загальні збори товариства через різні місця знаходження останнього та його учасників. Складнощі, в першу чергу, можуть виникати уже на етапі повідомлення про загальні збори товариства, так як відповідно до ст. 32 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» виконавчий орган товариства зобов'язаний повідомити учасників товариства не менше ніж за 30 днів до запланованої дати проведення загальних зборів учасників, якщо інший строк не встановлений статутом товариства. Такі повідомлення згідно із ч. 4 цієї

ж статті надсилається поштовим відправленням з описом вкладення. Однак такий спосіб повідомлення у разі перебування учасників за кордоном не є оперативним. За Законом статуту товариства може бути встановлений інший спосіб повідомлення, однак оперативно здійснити зміни у способі повідомлення учасників про загальні збори складно в силу необхідності внесення змін до статуту та проведення реєстраційних дій.

Варто зазначити, що Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» містить можливі механізми для виходу із ситуації, за якої провести загальні збори у звичайній формі складно чи неможливо. Зокрема, у ч. 3 ст. 33 Закону передбачено положення за яким загальні збори учасників передбачають спільну присутність учасників товариства в одному місці для обговорення питань порядку денного або можуть проводитися у режимі відеоконференції, що дозволяє бачити та чути всіх учасників загальних зборів учасників одночасно. А у липні 2022 року також змінено цю частину 3 ст. 33 і додано також можливість застосовування інших засобів електронної ідентифікації [1]. Механізм проведення загальних зборів онлайн є ефективним способом проведення загальних зборів за надзвичайних умов, на кшталт воєнного стану. Вказаним Законом щодо змін у нормативні акти також доповнено ст. 34 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» щодо переліку питань, із яких вимагається одностайність у прийнятті рішень учасниками товариства, які мають право голосу з відповідних питань (ст. 34 Закону). Ідеться про прийняття рішення щодо обліку або припинення обліку часток товариства в обліковій системі часток.

Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» містить іще один механізм проведення загальних зборів, установлений іще до введення воєнного стану на території України, однак який є застосовуваним при нагальній необхідності прийняття рішення товариством на підставі волевиявлення його учасників. Ідеться про ст. 35 Закону, яка передбачає процедуру заочного голосування, згідно із якою учасник товариства може взяти участь у загальних зборах учасників шляхом надання свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного у письмовій формі (заочне голосування). Справжність підпису учасника товариства на такому документі засвідчується нотаріально. Голос учасника товариства зараховується до результатів голосування з кожного окремого питання, якщо текст документа дозволяє визначити його волю щодо безумовного голосування за чи проти відповідного рішення з питання порядку денного [2]. Окрім того, зазначений Закон містить іще один механізм прийняття рішення загальними зборами – опитування. Установлений він у ст. 36 Закону, однак є менш оперативним і має вузьку сферу застосування в силу законодавчих обмежень. Зокрема, шляхом опитування не може прийматися цілий ряд питань, як-от: обрання та припинення повноважень членів наглядової ради та виконавчого органу; внесення змін до статуту товариства, прийняття рішення про здійснення діяльності товариством на

підставі модельного статуту; злиття, приєднання, поділ, виділення або перетворення товариства, затвердження статутів правонаступників; ліквідацію товариства; визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників товариства у випадках, передбачених цим Законом; виключення учасника з товариства; облік або припинення обліку часток товариства в обліковій системі часток (ч. 2 ст. 36 Закону) [2]. Потрібно також враховувати і те, що ці питання можуть бути також доповнені у статуті шляхом розширення законодавчо установленого переліку. Отже, сам Закон містив уже відповідні засоби, застосування яких активувалося за надзвичайних обставин діяльності товариств з обмеженою відповідальністю.

Вплив на здійснення учасниками товариств прав щодо участі в управлінні його справами здійснюється не лише безпосередньо шляхом змін до спеціального Закону України про товариства, але й опосередковано. Маємо на увазі ряд заходів, вжитих державою щодо запобігання різним маніпуляціям із частками у статутному капіталі, із реєстраційними діями тощо. А саме, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» вніс до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» ряд змін, які впливають якраз на здійснення учасниками товариства з обмеженою відповідальністю прав на управління діяльністю товариства. Ці зміни, які і усі інші зміни, запроваджені Законом у 2022 році є антирейдерськими за своєю природою. Установлена вимога у п.6 ч. 1 ст. 15 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» необхідності підписання рішень про зміну керівника усіма учасниками, які голосували за нього: «рішення уповноваженого органу управління юридичної особи (крім акціонерних товариств, громадських формувань та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку) щодо зміни керівника юридичної особи у випадках, коли для прийняття такого рішення достатньо голосів не більше 10 осіб, підписується засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами, які голосували за таке рішення та кількості голосів яких достатньо для прийняття рішення, якщо інше не передбачено статутом юридичної особи". У тому ж Законі установлена вимога підтвердження рішення учасників їх кваліфікованими електронними підписами. Зокрема така вимога стосується державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що потребує рішення учасників юридичної особи (крім рішень щодо розміру статутного (складеного) капіталу, розміру часток у статутному (складеному) капіталі, складу учасників чи керівника юридичної особи), - за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками; державної реєстрації рішення про припинення юридичної особи або про відміну рішення про припинення юридичної особи, прийнятого її учасниками або відповідним органом юридичної особи, - за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками чи відповідним органом юридичної особи (ст. 25-1 Закону). Для проведення державної реєстрації фізична особа,

керівник чи засновники (учасники) юридичної особи використовують засоби електронної ідентифікації з високим рівнем довіри [3].

Потрібно звернути увагу на окремі аспекти, пов'язані із тим, що законодавець не лише оперативного реагує запровадженням публічно-правових заходів на воєнний стан, але й превентивно установлює у діючих нормативних актах правові важелі, які посилюватимуть охорону і захист прав та інтересів осіб в надзвичайних обставинах і які активуються на підставі волевиявлення самих цих осіб. Містить такі механізми і Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Наприклад, ч. 2 ст. 5 Закону про товариства з обмеженою відповідальністю передбачає право учасника товариства встановити вимогу нотаріального засвідчення справжності власного підпису під час прийняття рішень з питань діяльності відповідного товариства та/або вимогу нотаріального посвідчення правочину, предметом якого є частка такого учасника у статутному (складеному) капіталі відповідного товариства, та скасувати таку вимогу, відомості про що вносяться до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у порядку, визначеному законом. Така вимога учасника чи скасування учасником цієї вимоги є одностороннім правочином і підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню. А ст. 8 цього ж Закону у нормі щодо безвідкличної довіреності з корпоративних прав передбачає, що у разі якщо довіреність видається з метою виконання або забезпечення виконання зобов'язань учасників як сторін корпоративного договору, предметом яких є права на частку у статутному капіталі або повноваження учасників, або у зв'язку з передачею частки у статутному капіталі в заставу на підставі договору застави частки у статутному капіталі товариства з метою забезпечення виконання зобов'язань заставодавця на користь заставодержателя, довіритель може зазначити у довіреності, що до закінчення її строку вона не може бути скасована без згоди представника або може бути скасована лише у випадках, передбачених у довіреності (безвідклична довіреність) [2]. Такі права учасника товариства з обмеженою відповідальністю дозволяють йому самостійно на основі власного волевиявлення вчиняти додаткові превентивні кроки щодо охорони своїх корпоративних прав і їх здійснення.

Література:

1. Закон України № 2465-IX від 27.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n2361>.
2. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству: Закон України від 12 травня 2022 року № 2255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2255-20#Text>.

Коваль І.Ф.

*доктор юридичних наук, професор
декан юридичного факультету,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ЯКІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОГОВОРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Рівень правового регулювання договірних відносин, які складають у зв'язку із використанням об'єктів інтелектуальної власності (далі – ІВ) і розпорядженням майновими правами на ці об'єкти, визначається, в першу чергу, станом законодавчої основи такого регулювання. Договори виступають основною правовою формою залучення прав на об'єкти інтелектуальної власності до цивільного і господарського обороту. Вони становлять основу ринку прав ІВ, забезпечуючи задоволення інтересів творців, правовласників, користувачів, інвесторів, інших учасників обороту. Ринок прав ІВ, у свою чергу, виконує функції регулятора розвитку інноваційної системи, стимулювання інноваційної діяльності, забезпечення комерціалізації інтелектуальних продуктів.

Характеристику законодавства про договори у сфері ІВ з точки зору його якості і ефективності слід пов'язувати як з досконалістю втілених у нормативно-правових актах правил поведінки (змістовна сторона), так і з їх зовнішнім втіленням, що є важливим показником соціально-економічної корисності й необхідності законодавства про ІВ в цілому. До параметрів досконалості і якості законодавства відносяться змістовні, техніко-юридичні, системні та інші характеристики правових приписів, які стосовно досліджуваного законодавства в сучасний період мають забезпечувати, по-перше, чітке, зрозуміле, однозначне визначення всіх обов'язкових правил щодо укладення, виконання, припинення, розірвання, визнання недійсними цих договорів; по-друге, максимально повне відображення широкого різноманіття моделей передання прав на об'єкти ІВ в межах цивільного і господарського обороту.

Щодо першого завдання слід зазначити, що чинне законодавство про договори у сфері ІВ представлено приписами, які містяться в главі 75 «Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності» Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), в розділі IV «Здійснення майнових прав на об'єкти авторського права і об'єкти суміжних прав» Закону України «Про